

Breu història de les publicacions d'Artesa de Segre

Dins l'evolució històrica dels diferents pobles i ciutats de les nostres comarques, podem observar un enorme buit a l'hora de trobar informació sobre la seva evolució històrica. Els grans mitjans de comunicació escrita acostumen a passar pel damunt de notícies que poden considerar insuficientment atractives pels seus lectors. Aquest fet comporta que successos del nostre dia a dia quedin perduts en el temps; és aquí on radica la importància de la tasca feta pels diferents mitjans de comunicació local, amb escrits que s'han anat succeint al llarg de la nostra ja dilatada vida com a ciutat. D'aquí el motiu de voler reflectir la presència d'uns mitjans que, amb limitades infraestructures i enormes dificultats, van aconseguir plasmar en el decurs de diferents èpoques, la història de la nostra ciutat i dels pobles veïns, que per a molts de nosaltres resulten totalment o pràcticament desconeguts.

Hem escrit una petita història de totes les publicacions que hi ha hagut a Artesa i comarca durant el segle passat i l'actual. Ha resultat difícil aconseguir informació i, fins i tot, podria ser que ens en deixéssim alguna, donada la manca d'un arxiu on es conservin totes.

Alerta! (1911-1913)

Sortí al carrer l'any 1911. Era un informatiu de periodicitat quinzenal bilingüe, apareixia els dies 5 i 20 de cada mes. Constava d'un total de vuit pàgines a dues columnes, en un format de 325 per 250mm. La impressió es realitzava a Lleida i la seva redacció es trobava ubicada a la carretera de Ponts, 3, entresòl d'Artesa. El seu preu era de deu cèntims. Algunes notícies interessants aparegudes a *Alerta* eren: l'aprofitament de les aigües del Segre per la companyia "Riegos y Fuerzas del Ebro" (la Canadenca) i les que emplenaven les seccions de "Alfilerazos" i "Cròniques rimades". Com a possible data de desaparició consta l'any 1913.

Renaixement (1922-1925)

Vegué per primera vegada la llum del carrer el mes de juliol de 1922. Apareixia dos cops per mes i era un informatiu de caire bilingüe i independent. Deu pàgines a dues columnes, i un format de 315 per 220mm. La seva impressió s'efectuava a Tàrraga i el seu preu era de quinze cèntims, amb una subscripció anual de 3 ptes. El seu contingut abordava des de treballs literaris a articles referents al futbol, l'humor, folclòric i la informació local. Jaume Bosch i Barrera era el seu director i comptava amb Manuel Degan, Pelai

Martorell i Fermí Palau com a redactors. L'any 1924 es traslladà a Balaguer on seguiria la mateixa línia editorial, continuant el seu director residint a Artesa de Segre fins que el 27 de novembre de 1925, aparegué el darrer número.

La Voz del Segre (1926-?)

Es té constància de la presència l'any 1926 d'una publicació en castellà a la ciutat d'Artesa sota el nom de *La Voz del Segre*, encara que les fonts indagades no ens han permès trobar cap exemplar d'aquesta ni informació sobre els seus continguts i format.

Foc Nou (1930-1931)

El 8 de novembre de 1930 apareixia al carrer el primer número de *Foc Nou*, tractant-se d'un quinzenal informatiu escrit en català i de caire

republicà i d'esquerres. Vuit pàgines a dues columnes i un format de 445 per 325mm., eren la seva carta de presentació. La direcció i administració es trobava ubicada a la carretera d'Agramunt, 23, baixos, d'Artesa. Redactors i col·laboradors habituals d'aquesta, eren: Joan Serra, amb la seva secció agrícola, Pere Clua, artesenc que signava articles d'opinió desde Nova York., A. Caubet, Pau Santesmases i Marcel·lí Griñó, amb diferents seccions de futbol, cultura, crítica, humor, notícies dels pobles de la comarca, política, fets històrics de l'època, com la visita del president Macià a Bon Repòs, i un llarg etc. d'informació que tindrien el seu final el 4 de juliol de 1931, amb la sortida del darrer número d'aquesta publicació.

Cal dir també que totes aquestes publicacions esmentades, formaren part de l'exposició efectuada el maig de 1937 per la Generalitat de Catalunya a París i al "Palais International de la Presse-Exposition de París MCMXXXVII", antologia de la premsa catalana des de els seus orígens el 1641 fins al 1937, on també hi havia presència de publicacions de Balaguer, Ponts i Camarasa.

Castellot (1957-1959)

Posteriorment a la Guerra Civil, hem de fer esment a la publicació *Castellot* (Portavoz del Frente de Juventudes), format normalment per vuit pàgines a

dues columnes i el primer número de la qual va aparèixer l'octubre de 1957. S'imprimia a la impremta Nogués d'Artesa. La seva direcció i administració es trobava a la Delegació Local del Frente de Juventudes (per descomptat era en castellà i els continguts eren sotmesos a la dictadura i política del moment). Destacaven els escrits a favor del règim franquista, temes agrícoles, esportius, vida parroquial, entrevistes, etc. Comptava amb algunes fotografies i publicitat diversa. Entre els seus redactors hi trobem a Vicent Roca, Amat Bernaus, Josep Maria Espinal, Vicent Gibert, Francesc Tohá, Isabel Ariet, Pablo Bundio, Mn. Sabaté, Sícoris, Luis García, etc. El darrer número va aparèixer a finals de l'any 1959.

Nova Artesa (1985-1989)

Aquesta publicació era un butlletí de caire polític, tot i que incorporava articles de caire social i algunes imatges antigues. Era una publicació molt críti-

ca amb l'Ajuntament d'aleshores, amb CiU al govern. Era a base de fotocòpies i gratuïta. Va tenir dues èpoques. La primera entre 1985 i 1986, sota la direcció de l'Agrupació d'Amics per Nova Artesa. La segona època, l'any 1989, el grup municipal del PSC es feu càrrec de l'edició, amb crítiques molt dures a l'Ajuntament i a l'alcalde Cardona.

La Palanca (1981-2001)

El primer número, el zero, sortí al carrer el desembre de 1981. Durant aquests vint anys hi han escrit centenars d'artesencs i comarcans i ha anat mi-

llorant la seva imatge i continguts. Al principi comptava amb 20 pàgines i se n'editaven uns 400 exemplars. Actualment té 44 pàgines (alguns mesos 40 o 48) i se n'editen prop de 800 exemplars. Incorpora articles d'opinió, noticiari, imatges d'ahir, entrevistes, articles sobre música i cinema, esports, informació municipal, informació sobre la vida als pobles dels municipis d'Artesa, Alòs, Cubells, Foradada i Vilanova, fotografies a blanc i negre i color. El nombre de lectors arriba a les 4.000 persones. Entre els redactors destacats d'aquests anys hi ha Bartomeu Jové, Pere Serra, Sícoris, Ferran Sánchez, Joan Fontanet, Jaume Cardona, Sergi Valls, Ramon Giribet, Miquel Regué i Miquel Mota.

Altres publicacions

Fulls del Museu del Montsec

L'any 1984, el Museu del Montsec i el Club de Lectures van començar a editar els *Fulls del Museu del Montsec*. En aquest informatiu es feien reculls sobre la història i els jaciments arqueològics, monuments i indrets d'interès d'Artesa i comarca. L'agost de 1997 s'edità l'últim número, el 9.

Lectures

El Club de Lectures va començar a publicar l'agost de 1998 aquesta revista

que, de forma monogràfica, combina fotos antigues amb interessants explicacions. Té unes 20 pàgines i s'edita dos cops a l'any, coincidint amb la Fira i la Festa Major d'Artesa. Fins ara, han sortit a la llum 7 exemplars.

Cooperativa d'Artesa

La Cooperativa d'Artesa va començar a publicar el juny de 1999 una revista on tracta tota mena de temàtica agrícola i ramadera. La revista és a tot color, té 24 pàgines i la difusió és gratuïta pels socis de l'empresa artesana. És trimestral i fins ara, han publicat 10 números.

La Noguera

El durant molts anys col·laborador de *La Palanca*, l'artesenc Joan Fontanet i París, va engegar el maig de 2000 una revista a nivell comarcal. Es realitza a

Artesa i és bimestral. Oscil·la entre les 40 i 60 pàgines i toca temes diversos dels diferents pobles de la Noguera, destacant les fotografies i els reportatges a persones, comerços i entitats.

Butlletí de La Roureda

L'associació cultural la Roureda va començar a editar l'any 1999 un butlletí mensual on tracta diversos temes referents a la història d'Artesa i comarca. També difon les diferents descobertes arqueològiques de l'entitat. La seva difusió és força reduïda, però molt interessant. Fins ara, ha publicat 27 números.

Revistes d'escola

Als col·legis de les Monges i Els Planells, i a l'Institut, durant els seus anys d'existència s'han vingut realitzant diferents publicacions, a càrrec de professors i alumnes. Són moltes i diverses, a base de fotocòpies (abans amb multicopista) i amb una difusió exclusiva per l'alumnat. La que realitza el CEIP Els Planells per Sant Jordi, on es treballen escriptors catalans, ha comptat amb col·laboracions de diferents dibuixants de prestigi com Pilarín Bayés.

Tenim constància que el jovent d'Alentorn i el de Baldomar han realitzat alguns estius unes publicacions on han escrit sobre el seus pobles respectius.

Ferran Sánchez, Miquel Mota, Ramon Giribet i Miquel Regué amb la col·laboració del Club de Lectures